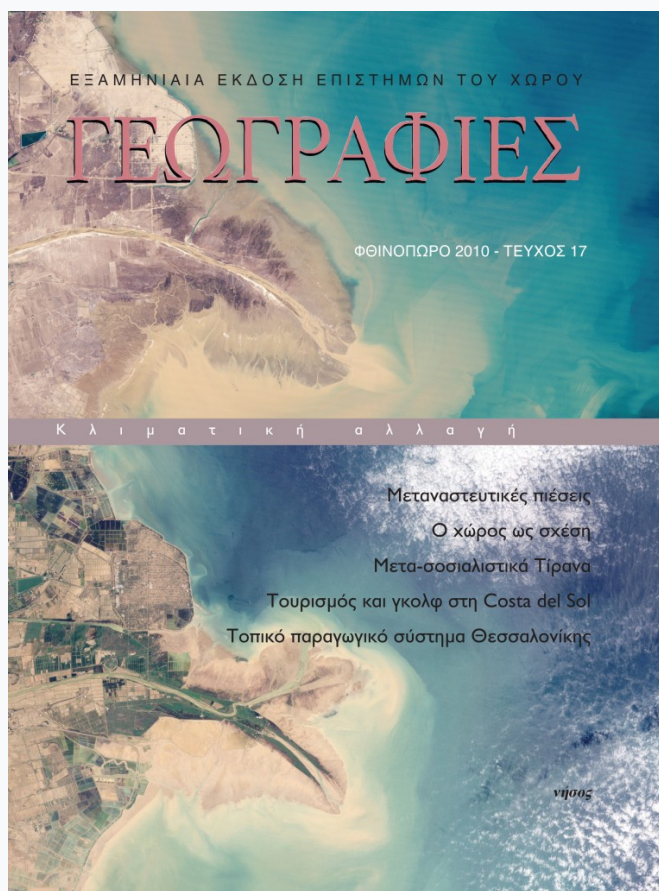

Γεωγραφίες

Αρ. 17 (2010)

Γεωγραφίες, Τεύχος 17, 2010

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ - ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

-

7^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ, 6-11 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009

Ευθύμιος Καρύμπαλης¹

Τον περασμένο Ιούλιο πραγματοποιήθηκε στη Μελβούρνη το έβδομο κατά σειρά Διεθνές Συνέδριο Γεωμορφολογίας. Το πρώτο από τη σειρά αυτή των συνεδρίων πραγματοποιήθηκε στο Μάντσεστερ το 1985 και ακολούθησαν αυτό της Φρανκφούρτης το 1989, του Χάμιλτον στον Καναδά το 1993, της Μπολόνια το 1997, του Τόκιο το 2001 και της Θαράγοθα το 2005. Είναι η πρώτη φορά που το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε στο νότιο ημισφαίριο, σε ένα τμήμα της παλαιολιθίου της Γκοντβάνα όπως χαρακτηριστικά αναφερόταν από τους διοργανωτές σε όλες τις φάσεις προετοιμασίας, γνωστοποίησης και προώθησης του συνεδρίου.

Η διοργάνωση του συνεδρίου έγινε από τις γεωμορφολογικές ενώσεις της Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας (Australian and New Zealand Geomorphology Group, ANZIAG) σε συνεργασία με τη Διεθνή Ένωση Γεωμορφολόγων (International Association of Geomorphologists, IAG). Η συνεργασία μεταξύ δύο γεωμορφολογικών εταιρειών διαφορετικών χωρών ήταν κάτι πρωτόγνωρο για τα παγκόσμια

συνέδρια της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων. Χώρος του συνεδρίου ήταν οι σύγχρονες ολοκαίνουργιες εγκαταστάσεις του Συνεδριακού και Εκθεσιακού Κέντρου της Μελβούρνης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο δίπολο παλαιά τοπία/σύγχρονη προοπτική. Το επίπεδο της διοργάνωσης ήταν υψηλό και ανταποκρίθηκε στις υψηλές απαιτήσεις που έθεσε η προηγούμενη, πολύ πετυχημένη διοργάνωση των Ισπανών. Ο αριθμός των συμμετεχόντων άγγιξε τους 630 από 65 χώρες. Υπήρξε ένα μεγάλο πρόγραμμα επιστημονικών ανακοινώσεων που κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα όλων των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων της γεωμορφολογίας. Στη διάρκεια των έξι ημερών του συνεδρίου παρουσιάστηκαν συνολικά 857 εργασίες, τόσο σαν προφορικές εισηγήσεις όσο και με τη μορφή poster. Οι ανακοινώσεις ομαδοποιήθηκαν σε 37 θεματικές ενότητες, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν οικείες στους συμμετέχοντες καθώς εμφανίζονται κάθε φορά στο πρόγραμμα των γεωμορφολογικών συνεδρίων. Αυτές περιελάμβαναν 6

¹ Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, karymbalis@hua.gr

Η Monique Fort, Καθηγήτρια Γεωμορφολογίας, Περιβάλλοντος και Φυσικών Κινδύνων του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου των Παρισίων (Paris 7) στην εντοπωσιακή παρουσίασή της που αφορούσε τη γεωμορφολογία των Ιμαλαΐων με τίτλο «Ιμαλάια, ένα μοναδικό φυσικό εργαστήριο για τους γεωμορφολόγους».

μεγάλες ενότητες που αφορούσαν τα εξής γνωστικά αντικείμενα:

Γεωμορφολογικοί κίνδυνοι (όπως επιπτώσεις των πυρκαγιών στις γεωμορφολογικές διεργασίες και το περιβάλλον, γεωμορφολογία και παγκόσμια περιβαλλοντική αλλαγή, γεωμορφολογία των τσουνάμι, διεργασίες κλιτύων και κινήσεις υλικών λόγω βαρύτητας, διάβρωση εδαφών: προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και γεωμορφολογία ηφαιστειών).

Παράκτια και ποτάμια γεωμορφολογία (με επιμέρους θέματα όπως παράκτια γεωμορφολογία και διαχείριση παράκτιων περιοχών, γεωμορφολογία βραχωδών ακτών, ποτάμια γεωμορφολογία και ποτάμια διεργασίες, υδρολογία, παγκόσμια παλαιο-υδρολογία ηπειρωτικών περιοχών, παραμετροποίηση μικρών λεκανών απορροής σε διάφορες

μορφοκλιματικές ζώνες, διαχείριση ποταμών, ισοζύγιο ιζημάτων.

Τεκτονική γεωμορφολογία (με επιμέρους ενότητες όπως γεωμορφολογία της Γκοντβάνα/νοτίου ημισφαιρίου).

- Αιολικές διεργασίες και γεωμορφολογία.

- Γεωμορφολογία τοπίου (με επιμέρους ενότητες όπως περιοχές γεωμορφολογικής κληρονομιάς και γεωτουρισμός, ανθρωπογενείς επιπτώσεις στο τοπίο, συσχέτιση τοπίων, τοπία ερημικών περιοχών, μοντελοποίηση τοπίων και γεωμορφολογικές διεργασίες και διαμόρφωση τοπίων στο Τεταρτογενές και πρόσφατες διεργασίες.

- Παγετώδης και περι-παγετώδης γεωμορφολογία και γεωμορφολογία πολικών περιοχών.

Υπήρξαν όμως και δύο συνεδρίες με νέες θεματολογίες που για πρώτη φορά παρουσιάστηκαν σε Διεθνές Συνέδριο Γεωμορφολογίας:

- γεωμορφολογία ένοπλης σύρραξης και

- η τεχνική σάρωσης της γήινης επιφάνειας με laser, στη γεωμορφολογία.

Στο πλαίσιο των συνεδριών πραγματοποιήθηκαν ειδικές θεματικές ομιλίες για διάφορα γεωμορφολογικά θέματα από διακεκριμένους εξειδικευμένους γεωμορφολόγους. Ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον είχαν οι τέσσερις βασικές θεματικές ομιλίες που πραγματοποίησαν οι προσκεκλημένοι ομιλητές. Ο Βρετανός Καθηγητής Andrew Goudie, απερχόμενος πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων με σημαντικό ερευνητικό έργο σε θέ-

Απολιθωμένα ίχνη εξαφανισμένων μαρσιποφόρων της Αυστραλιανής μεγαπανίδας στην ηφαιστειακή λίμνη Colongulac. Η Πλειστοκαινική αυτή ηφαιστειακή λίμνη ήταν μια από τις στάσεις της προσυεδριακής εκδρομής.

ματα γεωμορφολογίας ερημικών περιοχών, έδωσε μια ενδιαφέρουσα ομιλία με θέμα «just deserts» – «απλώς έρημοι». Η Monique Fort, Καθηγήτρια Γεωμορφολογίας, Περιβάλλοντος και Φυσικών Κινδύνων του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου των Παρισίων (Université Paris 7) έκανε μια εντυπωσιακή παρουσίαση που αφορούσε τη γεωμορφολογία των Ιμαλαΐων με τίτλο «Ιμαλαΐα: ένα μοναδικό φυσικό εργαστήριο για τους γεωμορφολόγους». Ο Jon Nott, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο James Cook, North Queensland, που ασχολείται με τους Φυσικούς Κίνδυνους και τη Διαχείριση των Φυσικών Καταστροφών εντυπωσίασε με την ενδιαφέρουσα ομιλία του με θέμα «Πολιτικοί και Γεωμορφολογία». Τέλος ο διακεκριμένος Ομότιμος

Καθηγητής John Chappell, που αποτελεί ένα από τα σπουδαία κεφάλαια της γεωμορφολογίας του Τεταρτογενούς με τη συμβολή του στη μελέτη των παγκόσμιων μεταβολών της θαλάσσιας στάθμης παρουσίασε την παλαιογεωγραφική εξέλιξη της Ωκεανίας βασιζόμενος σε γεωμορφολογικές παρατηρήσεις και γεωχρονολογήσεις στη θεματική του ομιλία με τίτλο «Η γεωμορφολογία μιας γρήγορα κινούμενης τεκτονικής πλάκας. Το περιθώριο της Νέας Ζηλανδίας έναντι της Αυστραλίας».

Έγιναν δώδεκα παρουσιάσεις που αφορούσαν την Ελλάδα. Δύο στη συνεδρία «παράκτια γεωμορφολογία – διαχείριση παράκτιων περιοχών» που αφορούσαν την εκτίμηση της τρωτότητας των ακτών του Αργολικού κόλπου στην

αναμενόμενη άνοδο της θαλάσσιας στάθμης με τη χρήση Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών και στη γένεση και εξέλιξη του πεδίου αμμωδών θινών του Καϊάφα, στον Κυπαρισσιακό κόλπο. Μια παρουσίαση αφορούσε τις φυσικές και ανθρωπογενείς αιτίες πλημμυρών στον κάτω ρου του χείμαρρου Ξεριά στην περιοχή της πόλης της Κορίνθου και συμπεριλήφθηκε στη συνεδρία «Παραμετροποίηση μικρών λεκανών απορροής σε διάφορες μορφοκλιματικές ζώνες». Στη συνεδρία της ομάδας εργασίας της γεωαρχαιολογίας έγιναν πέντε συνολικά παρουσιάσεις από Έλληνες συμμετέχοντες στο συνέδριο. Μια ανακοίνωση αφορούσε τους παράκτιους προϊστορικούς οικισμούς και τη σχετική στάθμη της θάλασσας στην περιοχή του Αιγαίου κατά τα

Ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Μελβούρνης Bernie Joyce στην προσυεδριακή εκδρομή στη δυτική Βικτόρια που μας έδωσε τη δυνατότητα να επισκεφτούμε μια σειρά ηφαιστειών διαφορετικών τύπων και πολύ πρόσφατης ηλικίας καθώς και υπολειμματικές διαβρωσιγενείς παράκτιες γεωμορφές, καρστικά πεδία και ηφαιστειακές λίμνες όπως αυτή της φωτογραφίας.

τελευταία 6.000 έτη. Μία άλλη σχετιζόταν με τις παλαιοπεριβαλλοντικές καταγραφές στη δυτική Νάξο και τις μεταβολές της θαλάσσιας στάθμης κατά το Ανώτερο Ολόκαινο, ενώ τρεις παρουσιάσεις αφορούσαν την παλαιογεωγραφική εξέλιξη και αναπαράσταση περιοχών. Η πρώτη είχε σαν θέμα την παλαιογεωγραφική εξέλιξη του χειμαρρου Κέρατου στην περιοχή της Κνωσού στην Κρήτη από την Μινωική περίοδο. Η δεύτερη είχε να κάνει με την παλαιογεωγραφική αναπαράσταση του προϊστορικού οικισμού της Αγίας Παρασκευής στο Μαλιακό κόλπο κατά την περίοδο του Ολόκαινου και η τρίτη με την παλαιογεωγραφική αναπαράσταση του πεδίου μάχης των αρχαίων Θερμοπυλών.

Τέλος στη συνεδρίαση με θέμα «Τεκτονισμός και γεωμορφολογία» έγιναν τέσσερις παρουσιάσεις σχετικές με την γεωμορφολογική και μορφοτεκτονική των νότιων ακτών του Ευβοϊκού κόλπου, την εξέλιξη της νότιας Κεφαλονιάς με βάση τις γεωμορφολογικές παρατηρήσεις, την γεωμορφολογική εξέλιξη του δελταϊκού ριπιδίου του Ασωπού ποταμού κατά το Ανώτερο Ολόκαινο και τη γεωμορφολογία και μορφομετρία των δελταϊκών ριπιδίων των νότιων ακτών του Κορινθιακού κόλπου.

Πέντε Έλληνες επιστήμονες από τρία πανεπιστημιακά εκπαιδευτικά ιδρύματα και ένα ερευνητικό ινστιτούτο παρακολούθησαν το συνέδριο. Η συμμετοχή αυτή θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική δεδομένου ότι

η διοργάνωση πραγματοποιήθηκε σε μια τόσο μακρινή χώρα και ο αριθμός των παρουσιάσεων από Έλληνες γεωμορφολόγους ξεπέρασε κάθε προηγούμενο σε ανάλογης εμβέλειας διεθνή συνέδρια γεωμορφολογίας. Το ενδιαφέρον των συνέδρων για τις ελληνικές παρουσιάσεις ήταν ιδιαίτερα έντονο και οι συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν ήταν γόνιμες και εποικοδομητικές.

Στο πλαίσιο του συνεδρίου διοργανώθηκε η καθιερωμένη πλέον συνάντηση νέων γεωμορφολόγων από όλες τις χώρες. Η συνάντηση αυτή έδωσε τη δυνατότητα σε νέους επιστήμονες που έχουν σαν ερευνητικό αντικείμενο τη γεωμορφολογία να συνενρευθούν με παλαιούς έμπειρους γεωμορφολόγους από όλο τον

*Υπολειμματικές διαβρωσιγενείς μορφές σε ανθρακικά ιζηματογενή πετρώματα στις ακτές της Βικτώρια.
Από την ημερήσια συν-συνεδριακή εκδρομή.*

κόσμο, να ανταλλάξουν ιδέες και απόψεις πάνω σε σύγχρονα θέματα αιχμής σε μια φιλική ατμόσφαιρα. Θέματα που απασχόλησαν τη συνάντηση ήταν το μέλλον του πλανήτη, οι φυσικές καταστροφές και ο ρόλος της γεωμορφολογίας στη βιώσιμη ανάπτυξη. Η συνάντηση περιελάμβανε μία ημεραρίου στην πόλη της Μελβούρνης και μια τριήμερη εκπαιδευτική εκδρομή σε παράκτιες και ερημικές περιοχές της δυτικής Βικτώρια.

Οργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν δώδεκα προσυνεδριακές και μετασυνεδριακές εκδρομές σε διάφορες περιοχές της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας, καλύπτοντας όλα τα επιστημονικά ενδιαφέροντα ενός γεωμορφολόγου. Πλού-

σιο ήταν και το πρόγραμμα των κοινωνικών εκδηλώσεων. Επίσης διοργανώθηκαν δύο συν-συνεδριακές ημερήσιες επισκέψεις στο παράκτιο μέτωπο της Μελβούρνης και στην κοιλάδα του ποταμού Yarra. Η προσυνεδριακή εκδρομή στη Δυτική Βικτώρια που οργανώθηκε από τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Μελβούρνης Bernie Joyce μάς έδωσε τη δυνατότητα να επισκεφτούμε μια σειρά ηφαιστειών διαφορετικών τύπων και πολύ πρόσφατης ηλικίας καθώς και υπολειμματικές διαβρωσιγενείς παράκτιες γεωμορφές, καρστικά πεδία, ηφαιστειακές λίμνες και μια περιοχή ιδιαίτερου παλαιοντολογικού ενδιαφέροντος όπου έχουν βρεθεί ίχνη μεγα-πανίδας της Αυστραλίας από

είδη που έχουν εξαφανιστεί κάποιες δεκάδες χιλιάδες έτη πριν.

Οι περιλήψεις των παρουσιάσεων περιελήφθησαν σε ένα cd-rom, η διανομή του οποίου έγινε με την έναρξη του συνεδρίου. Τα πλήρη κείμενα αρκετών εργασιών που παρουσιάστηκαν πρόκειται να ομαδοποιηθούν ανά θεματική ενότητα και να δημοσιευθούν σε συμπληρωματικούς τόμους ορισμένων από τα καλύτερα περιοδικά γεωμορφολογίας του κόσμου.

Κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων συζητήθηκαν θέματα για την καλύτερη διοικητική λειτουργία της Ένωσης και πάρθηκαν αποφάσεις προς την κατεύθυνση αυτή. Νέος πρόεδρος για την

επόμενη τετραετία εξελέγη, μετά από ψηφοφορία των 34 μελών-εκπροσώπων των Εθνικών Επιστημονικών Εταιρειών (χωρών μελών της ένωσης), ο Νεοζηλανδός Καθηγητής Γεωμορφολογίας του Πανεπιστημίου του Wellington Michael Crozier. Στην ομιλία του ο νέος πρόεδρος ανέφερε ότι στις άμεσες προθέσεις της ένωσης για την επόμενη τετραετία είναι η ενίσχυση της δραστηριότητας των ομάδων εργασίας, ορισμένες από τις οποίες έχουν ήδη επιδείξει αξιόλογο έργο, καθώς και η συνέχιση και ενίσχυση του προγράμματος εκπαίδευσης νέων γεωμορφολόγων. Οι δραστηριότητες αυτές θα συμβάλουν στη διεύρυνση του αντικειμένου της γεωμορφολογίας και στην ενημέρωση επιστημονικών και κοινωνικών ομάδων σε ολόκληρο τον κόσμο σχετικά με τους σκοπούς και το επιστημονικό της έργο. Επισήμανε ότι ένας από τους στόχους του νέου συμβουλίου είναι και η συνεργασία μεταξύ των πολλών αναπτυσσόμενων εθνικών εταιρειών γεωμορφολογίας, που μέχρι τώρα εργαζόνταν απομονωμένες, κάτω από τη συνισταμένη τροχιά της διεθνούς ένωσης γεωμορφολόγων. Επιπλέον θα επιχειρηθεί η συνεργασία της ένω-

σης με άλλες διεθνείς επιστημονικές ομάδες. Για να γίνει κάτι τέτοιο απαιτείται ισχυρότερο προφίλ της ένωσης σε διεθνείς επιστημονικές συναντήσεις ανάλογων ενώσεων, όπως αυτή της European Geophysical Union. Επίσης στόχο αποτελεί ο σαφής προσδιορισμός της φύσης του αντικειμένου της γεωμορφολογίας και της ασχολίας του γεωμορφολόγου και η χρησιμοποίηση των μέσων μαζικής επικοινωνίας για τη διάχυση αυτού του μηνύματος. Το βασικό γνωστικό αντικείμενο της γεωμορφολογίας, ανέφερε ο Michael Crozier, είναι η κατανόηση της διαμόρφωσης των χαρακτηριστικών του ανάγλυφου της γης και η μελέτη των διεργασιών σε διάφορες κλίμακες χώρου και χρόνου. Η γεωμορφολογία όμως μπορεί να συμβάλει στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, στη μείωση των απωλειών από τους φυσικούς κινδύνους και στην προετοιμασία των κοινωνιών ώστε αυτές να προσαρμοστούν στις γρήγορες, παγκόσμιας κλίμακας αλλαγές. Εκφράστηκε η ευχή και η ελπίδα ότι οι γεωμορφολόγοι, σε συνεργασία με τους μηχανικούς, τους κυβερνώντες που διαμορφώνουν πολιτικές πρακτικές και τους διαχειριστές του

χώρου, θα βοηθήσουμε στην προσαρμογή των μελλοντικών γενιών στα νέα περιβαλλοντικά δεδομένα. Δεν πρέπει όμως να παραληφθεί ότι οι γεωμορφολόγοι πάντα ασχολούνταν με την εύρεση απαντήσεων σε ευρύτερα διαχρονικά ερωτήματα που αφορούν την εξέλιξη των γεωμορφών, του ανάγλυφου και του περιβάλλοντος και πρέπει γρήγορα να αναλάβουν ηγετικό ρόλο μεταξύ των γεωεπιστημόνων, εφαρμόζοντας τόσο νέες όσο και τις ήδη υπάρχουσες μεθόδους χρονολόγησης για να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά.

Ανακοινώθηκε μια σειρά από ενδιαμέσα συνέδρια με διάφορες θεματολογίες, που θα πραγματοποιηθούν υπό την αιγίδα της ένωσης σε διάφορες χώρες, ενώ αποφασίστηκε το 8ο Διεθνές Συνέδριο Γεωμορφολογίας να πραγματοποιηθεί στο Παρίσι το 2013. Η καθιερωμένη ενδιάμεση παγκόσμια συνάντηση των γεωμορφολόγων (μεταξύ των διεθνών συνεδρίων) ορίστηκε για το 2011 στην Αντισαμπέμπα της Αιθιοπίας και θα είναι μια συνδιοργάνωση των ομάδων γεωμορφολογίας της Ιταλίας και της Αιθιοπίας.